



EXCLUSIVE


BOHÉM SINCE: 2011 JAZZ MAGAZIN

AZ EGYETLEN MAGYAR KLASSZIKUS JAZZ SZAKLAP

II. ÉVF. 2. SZÁM – 2012. ÁPR.

Lapzártakor
érkezett:
84 éves korában
New York-ban
elhunyt
Joe Murányi
emlékező írásunk a 16. oldalon

A Bohém Fesztivál után valahogy minden más...

 Ha valami egy évben csak egyszer történik, s ráadásul hosszú hónapok szervezőmunkája után néhány nap alatt vége is van, utána értelemszerűen nagy ürességet érez az ember. A Bohém Fesztiválok ilyen alkalmak. Jó utána visszagondolni a rendszerint fergeteges hétvégére, de máris hiányzik a tömeg, hiányoznak a jópofa, barátságos és nem utolsósorban világszínvonalú zenészek, s már várjuk a következőt. Nem csak mi, szervezők, de a közönség is. Idén is megkaptuk azt a dicséretet, amit szinte minden évben: eddig ez volt a legjobb fesztivál. Meggyőződésem, hogy ezt jövőre is sokan mondják majd.

Mindenesetre a Bohém Fesztivál után valahogy minden egy kicsit szebbnek, jobbnak tűnik. A lendület, a lelkesedés egyelőre nosztalgizást, számvetést jelent, majd hamarosan elkezdődik a jövő évi fesztivál szervezése. Addig is jól esik visszatekinteni, ezért ebben a számban néhány írás a huszonegyedik Bohém Fesztiválról szól. Füstös-Simon Zsuzsanna riportja a 2. oldalon olvasható, én az anyagi háttérrel írtam a 11. oldalon, s ezúttal állandó szerzőnk, Kovax önéletrajzi ihletésű írása is részben a Bohém Fesztivál körül forog...

Ha már önéletrajzi ihletés, akkor a véletlen úgy hozta, hogy Szalóky Béla is ehhez a műfajhoz folyamodott ebben a számban. A többi cikk az eddigiekben megszokott rend

szerint íródott, a rovatok tematikáját követve. Az egyedi írások mellett sorozataink is vannak: a tánc történettel most éppen a charlestonnal járunk; Korb Attila Louis Armstrongról, Zipernovszky Kornél pedig Buddy Boldenről írt háromrészes sorozatot, mindkettőnek a második cikke található a Bohém JazzMagazin mostani számában.

Eredetileg lett volna még a Bohém Fesztivállal foglalkozó írás, de Joe Murányi halála megváltoztatta a terveket. Ez a kis bevezető írás is csak az előző bekezdés végéig tartott. Azóta jártam Mezőkövesden Pap Pálnál, aki annak idején Joe-ról portréfilmet készített, s kaptam tőle néhány régebbi felvételt, amin Joe-val együtt játszottunk. Előbb-utóbb jó lenne valamit vizionálni ezekből, legalább a világhálón. Ezért, ha majd előkerül minden videó (többek között a 2003-as mezőkövesdi koncertünk három kamerás felvétele), akkor igyekszünk képileg is méltó emléket állítani Joe Murányinak. Egyelőre a kecskeméti nyolcvan éves születésnap koncert van meg, de a felvétel minősége miatt sajnos csak dokumentumértékű, annak viszont, elsősorban Joe bácsi tüneményes és informatív szövegei miatt, rendkívül érdekes. Bohém VIP-tagoknak hamarosan elérhetővé tesszük.

Ittész Tamás



A fenti kép 1967-ben készült Chicagóban, az első próbán, amin Joe Murányi részt vett a Louis Armstrong All Stars tagjaként. A fotónak ezt a példányát Joe Murányi 2003-ban Scott Robinson, a kiváló klarinétos-szaxofonos számára dedikálta.

IMPRESSZUM:

Bohém JazzMagazin

csak Bohém VIP-tagok részére
a Kecskeméti Jazz Alapítvány
elektronikus tagi kiadványa

Felelős szerkesztő: Dr. Ittész Tamás

Cím: 6001 Kecskemét, Pf. 652.

Telefon: 0620/336-4620

E-mail: help@bohémragtime.com

Joseph Paul Murányi

(* 1928. január 14.,
Martins Ferry, OH,
† 2012. április 20.,
New York, NY)

Vártuk a hírt, vártuk tulajdonképpen régóta, mégis szíven ütött: nincs már az élők sorában Joe bácsi, Louis Armstrong zenekarának utolsó klarinétosa. Joe egyike volt a kevés utolsó mohikánoknak, akik még játszhattak a legnagyobb jazz-zenészekkel, akiknek az életútja önmagában kész jazz-történet. Ráadásul Joe-nak hihetetlen lexikális tudása is volt, amit zenésztársai és az elméleti szakemberek egyaránt csodáltak. A történeteivel pedig könyveket lehetne megírni.

Ohio államban született ugyan, de ízig-veéig magyar volt, otthon magyarul beszéltek, szülei és a velük élő nagymama magyar zenéket hallgattak. Édesapja Mezőkövesdről, édesanyja a Győr melletti Börcsről származott. Az amerikai közegben, amerikai iskolákban Joe persze amerikaivá vált, de magyarságát nem csak megőrizte, de büszke is volt rá. Nem nagyon volt olyan amerikai zenészkollégája, aki ne tudta volna, hogy Joe Murányi magyar. A New York-i Columbia Egyetemre ment tanulni, utána lemeztársaságoknál dolgozott, katalogizált, s lemezbőrítő szövegek százait írta.

Közben persze zenélt, rendületlenül. New York-ban már 18 évesen beülhetett a legenda Bunk Johnson zenekarába „jamelni”, tanult Lennie Tristanónál, játszott szinte mindenkivel, aki számított, Eddie Condon-tól Bobby Hackettig. A Village Stompers-szel a slágerlistára is felkerültek, mígnem 1967-ben Lajos klarinétost keresett, s az akkor harminckilenc éves Joe Murányira esett a választása. Az ezt követő négy év Joe egész életére kihatással volt. Ő már örökre Armstrong klarinétosa maradt, pedig nagyszerű zenészek voltak később is a partnerei. Játszott másfél évtizedig a trombitás Roy Eldridge-dzsel, tagja volt a World's Greatest Jazz Bandnek, s talán legkülönlegesebb felvételeit a Classic Jazz Quartet-tel készítette. Ez utóbbi együttes (Dick Sudhalter – trombita, Joe Murányi – klarinét, Marty Grosz – gitár, Dick Wellstood – zongora) szerintem a huszadik század második felének egyik legkreatívabb és leginnovatívabb jazzformációja volt. Joe büszke is volt a dupla CD-jükre, van otthon egy dedikált példányom.

Joe született tanító volt. S mint a jó tanítónak, óriási tudás volt a fejében. Ha mutattak neki egy régi felvételt, rögtön mondta, hogy hol és mikor rögzítették, kik a zenészek és felhívta a figyelmet néhány zenei megoldásra, érdekességre, egyes zenészek sajátos stílusjegyeire. De leginkább ő mutogatott felvételeket. Nekem is van itthon néhány kazettám, amiket ő másolt össze nekem kedvenc jazzfelvételeiből. Azért, hogy hallgassuk, tanuljunk. Ha együtt voltunk, mindig mesélt, s mindig lehetett tanulni a történeteiből. Jazztörténetet, életbölcseletet. Egyszer megkérdeztem tőle, hogy Coleman Hawkins hogyan csinálta vajon ütösszerű virtuóz staccatóját. A technikai trükkre voltam kíváncsi, Joe pedig egyszerűen a szívére mutatott. De fizikailag honnan csinálja, erősködtem. Mosolygott és szó nélkül ismét a szívére mutatott. Sokszor vezetett rá arra, hogy a legnagyszerűbb dolgok milyen egyszerűek.

1990-ben találkoztunk először, amikor meglátogattam New York-i lakásában. Felhívtam, bemutatkoztam, meghívott. Kedves volt, érdeklődött, körbement az Armstrong-ereklyéit, adott egy nagylemezt dedikálva, majd egy húszdolláros, hogy vegyek valamit a kinaiban, éhen ne haljak neki... Két hónappal később Connecticutban a jazzfesztiválon a közönségben ültem, Joe meglátott és a színpadról elkezdett integetni nekem. Büszke voltam, hogy megismert és emlékezett a nevemre. Később is büszke voltam, amikor együtt játszottunk és megdícsért, vagy amikor Oslóban a felesége helyett engem vitt el a Benny Carterrel rendezett zártkörű sajtóbeszélgetésre, meg amikor szöveget írt a dalomhoz (Joe's Swing). A legbüszkébb mégis talán akkor voltam, amikor a 80. születésnapja tiszteletére rendezett kecskeméti koncert után azt mondta, hogy ilyen jól színpadon Armstronggal érezte magát. Ebben nyilván sok túlzás volt, de fel volt dobódva, az biztos, és a koncertért kölcsönösen hálásak voltunk egymásnak.

Sokat játszottunk együtt. 1992-től mintegy tíz éven át minden évben összehozott minket a sors. Néha csak egy-egy koncertre, néha hosszabb turnéra. Az utóbbi tíz évben már ritkábban voltunk együtt a színpadon, de a kecskeméti, kaposvári, debreceni, lilla-füredi, mezőkövesdi, tatai, szegedi, salgótarjáni, oslói, bárki fellépések mind különleges emlékek. Amikor nem találkoztunk, néha írt egy levelet, később emailt, néha felhívott telefonon. Hiányozni fog, ahogy beleszólt a telefonba: „Hi, hi, this is Joe. Hogy vagy?” Az is hiányzik, már most, ahogy személyes találkozáskor megölelt. Több szeretetet és tiszteletet kaptunk tőle, magyar zenészek, mint amennyit mi adtunk egymásnak. Játszott szinte minden magyar zenekarral, s lemezt is készített a Bohémeken kívül Benkókkal, a Storyville Jazz Banddel, a

Jazz Steps-szel, az Orient Dixieland Jazz Banddel és a Joe Laux Swingpolice-szal. 2004-től 2009-ig Joe volt a bárki Louis Armstrong Jazzfesztivál házigazdája, ő avatta fel a Tó Hotel kertjében az egyetlen magyarországi Armstrong-szobrot is.

Mezőkövesdre mindig ment, ha tehetett, még háza is volt ott, örökségként. Egyszer én vittem el Kövesdre, a házat később ráhagyó Korpa Péter bácsi nevű rokonához, aki jókedvében énekelgetett. Joe-nak az egyik nótá nagyon tetszett, s mondta, hogy én tanult ember vagyok, le tudom-e jegyezni Péter bácsi vicces pajzán népdalát. Elképedt, mikor két éneklet után készen voltam dallammal, ritmussal, szöveggel. Utána még a kocsiban is elénekelte velem párszor a „mezőkövesdi népdalt”. 2008-ban, 80. születésnapja tiszteletére Mezőkövesd díszpolgára lett. A matyómagyar, ahogy magát hívta. Amerikában csak Joe-ként emlegették, de Louis Armstrong viccesen Josephus-nak hívta mindig. A színpadon pedig a nagy fekete énekesnő után Joe Ma Rainy-nek.

2010 őszén meglátogattuk, négyen, a bárki fesztivál szervezői. Gyenge volt, bottal és járókerettel járt, de lelkesen beszélgetett velünk, eljátszotta az Ott fogsz majd sírni néhány sorát (ezt a számot minden koncertjén el kellett játszani), felvételre énekelte egy Oh Yeah-t az Oh Yeah Day fővédnökeként és Armstrong-felvételeket mutogatott. Most, utolsó hónapjaiban is, amikor csak megtehetette, a látogatóival (s a jazzmuzikusok sorra vizitáltak nála) gyakran hallgatott Armstrong-felvételeket. Legjobb Scott Robinsonnal szeretett zenét hallgatni a kórházi ágyon. Scott egyébként is Joe nagy kedvence volt. Március 30-án Scott megvette Joe féltve őrzött két magyar Stowasser tárogatóját, hajnali négyig rendbetette az egyiket, majd másnap este a Lincoln Centerben játszott egy számot tárogatón Joe Murányi tiszteletére.

Az is kisebb csoda volt, hogy idén még látogatni lehetett Joe-t: karácsonykor három hétig tartó kómába esett, de abból még visszajött. Hihetetlen akarat- és életerejű volt, a három éven keresztül tartó daganatos- és szívműtéteket nem sokan bírták volna. Korábban sokszor voltak fájdalmai is, de az utolsó hetekben sokat aludt, hosszabb időszakokra ritkán volt igazán magánál.

Halála előtt egy héttel írta emailben norvég felesége, Jorun, hogy most már az lenne a legjobb, ha az Úr magához venné Joe-t minél előbb. Végül fájdalmak nélkül, békében halt meg. 2012. április 28-án, szombaton temették szűk családi körben, lánya lakhelyén, New York-tól északra Hartsdaleben a Ferncliff temetőben (Ferncliff cemetery, Hartsdale, Westchester county). Isten veled, Josephus!